

יצר הרע ?

עיון בפרשת השבוע על פי ה"רלי יקר"

בההרגשות הללו, שאין המשקל המוסרי קבוע בתוכן, זה צריך שישלים ע"פ הדרכה של חכמה, ע"פ השפעת קדושה ומוסר השכל. טענותיו של היצ"ר צריכות להמצא בקרב הלב, ודברי יצר הטוב, יסוד כח השופט המלא חשבון, צריך להיות תמיד מתלווה עמם, ובתוך הנפש המלאה צריכים להיות מוארים דברי יצה"ר מצד יסודם הטבעי, ודברי יצה"ט מאירים להם את הדרך אשר בה ידרכו, אשר דוקא בהאגדם יחד יהיה האדם חי ופועל, ופעולתו תהיה לטובה, כי גם איבו ישרים אתו - זה יצה"ר.

6. עין אי"ה שבת ב', ט', ק"ג

שוב מה כתיב בה, לא תרצת, לא תנאף, לא תגנב. קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. עומק הרע בהשתפלותו עד לעמקי תהומותיו, בין בכחו השלילי המחריב ומכלה, שהוא תוצאת הקנאה, בין בכחו החיובי, הבונה ומחדש בנינים רעים ויצירות מזהמות, הוא נעוץ ביסוד הגבורה העליונה של היצירה, באיתניותה של ההווה, שהיא מראה את כחותיה עד לעמקי הירידות היותר חשכות ושפלות. ואלה הכחות עצמם, בהיותם מסתייגים בסיגיה של החכמה העליונה ומתעכבים ממרוצתם השובבה, הם נעשים לכח פועל נפלא, המאגד את כל עומק הרע וכל מחשכי תהומותיו, אל כל עומק הרום של הטוב המתנשא מעל להררי אל, ... וכח עליון זה של התאגדות כל המוני עולמים, של האחדות החשכה והאורה באגודה אחת, המתרוממת למעלה שלהבתיה המאירה תבל ומלאה, המצהלת כל נשמה בכל מילואה וטובה, אי אפשר לו לצאת מן הכח אל הפועל כ"א ע"י הופעת אור התורה האלהית על יצורי חומר בעלי קנאה ויצה"ר, שהם הם יהיו נושאי החיים המאושרים לכל גדודי מרומים בתועפות שיא כחם הנשמתי העולה מעלה מעלה, מתוך מורדותיו שירד מטה מטה, ולהם ולא לכם אפשר לתורה שתנתן. כלום קנאה יש ביניכם, יצה"ר יש ביניכם.

7. כלי יקר ויקרא ב', י"ג

וכל קרבן מנחתך במלח תמלח. כדי להמליך את הקב"ה על כל ההפכים הנראין בעולם וגרמו לרבים לצאת למינות לומר מהתחלה אחת לא יצאו ב' הפכים, והנה מלח יש בטבעו דבר והפכו כי יש בו כח האש והחמימות ותולדות המים עד שאמרו חכמי הקבלה שהוא כנגד מדה"ד ומדת הרכמים, ע"כ נקרא ברית אלהיך כי בהקרבה זו כורתים ברית עם ה' להשליטו על כל ההפכים.

הרע ... רצוננו לעשות רצונך אלא ששאור שבעיסה מעכב, וב' אלו הכרחיים למציאות האדם. כ"א לא ישתמש בערכיו ההכרחיים המכונים בדבש ימות ולא יחיה ולא יהיו אבריו חזקים אף בריאים להטריח במצות ה', ואלמלא היצר הרע לא היה האדם נושא אשה ולא בונה בית ונמצא העולם חרב. וב' אלו קודמים בזמן אל עסק התורה והמצות כי אם לא יאכל תחילה קמח אין תורה, אבל עסק התורה ראשית במחשבה ובמעלה לפי שהשאור והדבש שהזכרנו אין בהם שלימות מצד עצמם לעלות לריח ניחוח לה' אך שהם ראשית והתחלה אל האדם שעל ידם הוא יכול לבא לידי שלימות הנפש:

על כן נאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'. כי מצד עצמם אין בהם שום צד שלימות אשר יעלה לריח ניחוח לה' אך קרבן ראשית תקריבו אותם, כדי להורות שהם ראשית והתחלה אל האדם להביאו לידי השלימות האמיתי אשר א"א להשיגו בלעד, ומזה הטעם אין מקריבין מהם כ"א השאור לקרבן ראשית ביום מ"ת כי התורה כמו תבלין אל היצר הרע והיו ב' הלחם של עצרת מן החמץ כי התורה שנתנה בו רפאות תהא לשריף, והביכורים באים מן הדבש כי בזמן שיתן אל ה' ראשית פרי אדמתו מכל מאכל אשר יאכל, אז יאכל כל ימיו חולין שנעשו על טהרת הקודש כי זה הוראה שאכילתו על כוונה זו שהשלימות האמיתי הוא ראשון אצלו במחשבה.

5. עין אי"ה שבת ב', ר', ע'

אמר רב הונא, מ"ד שמח בחור בילדותו ויטיב לבן בימי בחורתיך והלך בדרכי לבן ובמראה עיניך, ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט, עד כאן דברי יצה"ר, מכאן ואילך דברי יצר טוב. עז החיים הגופניים, חדות הנפש המתאמת עם סערת הרוח הצוהל לקראת כל חמדת לב בחיי הרוח וחיי החומר, הנן מוכרחות להמצא באדם, כדי שיהיה טיבו ואופיו שלם. הנטיות הטבעיות, כשהן בעינין ובמילואן אינן מבחינות בקרבן בין טוב לרע, בין יושר לעול, בין איסור להיתר, על כן צריכות הן למאסר מוסרי של השכל והתורה, הבא מחשבון ודעת המסמן את הנטיות על גבולן. על כן אין זה מצב הנעלה שבנפש האדם, שיהיו נטיות החיים הטבעיים בכל מילוי חסנם וסערת רוחם נישלות ממנו, כי אז תהיה הוייתו לקויה ופגומה, אלא האדם צריך להיות מבונה ע"פ טבעו החסון, מלא הרגשות טבעיות בכל נטיותיהן, ואותו החסרון שיש

1. ויקרא כ"ג, ט"ז-י"ז

(טז) וספרתם לכם ממוזרת השבת מיום ה'ביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהייתה: (טז) עד ממוזרת השבת השביעית תספרו וזמשים יום והקרבנתם מנחה וזרשה ליהוה: (יז) ממושבתיכם תביאו לזוה תנופה שתיים שני עשרים סלת תהייתה וזמן תאפינה בכורים ליהוה:

2. ויקרא ב', י"א-י"ג ורש"י

(יא) כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה וזמן כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה: (יב) קרבן ראשית תקריבו אותם ליהוה ואל המנחה לא יעלו לריזו גיוזו: (יג) וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשביט מלחז ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבןך תקריב מלחז: קרבן ראשית תקריבו - מה יש לך להביא מן השאור ומן הדבש קרבן ראשית שחי הלחם של עצרת הכאים מן השאור שנאמר (לקמן כג) חמץ תאפינה וזכורים מן הדבש כמו זכורי תאנים ותמרים:

3. כלי יקר ויקרא כ"ג, ט"ז

והיו בב' הלחם החמץ אשר היצה"ר נמשל בו, כי בלשון רז"ל (ברכות יז.) הוא נקרא שאור שבעיסה לפי שבמקום שהתורה מצויה שם אין היצה"ר יכול להזיק כארז"ל (קידושין ל ע"ב) אמר הקב"ה בראתי היצה"ר בראתי לו תבלין דהיינו התורה, ואלמלא היצה"ר לא היה הקב"ה מוריד התורה מן העליונים אל התחתונים כי בטענה זו נצח משה רבינו את המלאכים ... ור"ל שהיה צורך ליתן התורה אל התחתונים כדי ליתן להם תבלין על היצה"ר הכרוך בהם למלא חסרונם לכך נאמר חמץ תאפינה:

4. כלי יקר ויקרא ב', י"א

כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וגו', קרבן ראשית תקריבו אותם לה' ואל המנחה לא יעלו לריח ניחוח. פירש"י שתי הלחם של עצרת באים מן השאור וביכורים מן הדבש. ביאור הדברים כי כל אדם יש לו תאוה לכל חמדות העה"ז המכונים בדבש כי כמו שהדבש מתוק לחיך ורבויו מזיק כך כל חמדות העה"ז הם הכרחיים ורבוים מזיק, וזאת העצה היעוצה שישתמש האדם במוכרחות והמותר יחריג. והשאור הוא דוגמא אל היצר ! ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של מכון מאיר בכתובת: www.meiriv.co.il